

Egy üvegben ül egy törpe

45 perces készségfejlesztő óra (magyar)

Miről szól ez a tanegység?

A téli hónapok bezártságában sokszor érezzük magunkat úgy, mint a törpe, aki egy üvegben ül. Ebben a tanegységben néhány készségfejlesztő játékkal enyhítjük a bezártságérzést: mondókázunk, különböző hangokat utánzunk, és nyelvtörőkkel játszunk.

Áttekintő vázlat

1.1 Törpék és nyelvtörők	45 perc
1.1a Üvegben egy törpe	15 perc
1.1b Nyelvtörők	15 perc
1.1c Játszom!	15 perc
Összesen:	45 perc

Előkészületek

A kiolvasó mondóka ütemes és a nyelvtörők gyors hangoztatását érdemes jól begyakorolni, mert a pedagógus bemutatása motiválja majd igazán a gyerekeket.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Egy üvegben ül egy törpe... – magyar népi mondóka, Nagyvárad (Bihar)
Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák
Páskándi Géza:
Tréfás-pipás-kupakos (Hervay Gizella:
Tréfás-mese – online)
Marék Veronika: *Játszom*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Törpék és nyelvtörők

45 perc

1.1a Üvegben egy törpe

Az *Egy üvegben ül egy törpe...* kezdetű magyar népi mondóka (Nagyvárad, Bihar) rövidebb változatával már találkoztak a gyerekek, hiszen szerepelt az októberi *Színes ősz* című téma szövegei között. Ott egyszerű kiolvasóként vagy színkereső játékként is ajánlottuk a készségfejlesztő óra feladatai között (lásd 02-2/1.).

Most a játékmondóka bővebb változatát ismerhetjük meg, és a színkereső játék variációját játsszuk:

A gyerekek álljanak körbe, legyen egy kiolvasó, aki a mondóka első szakaszát mondja ütemezve, és ütemenként rámutat valakire. Akire a „...mondd meg te, te!” utolsó üteme jut, mond egy színt. Folytatódik a kiolvasás a második szakasszal. Akire a kiolvasás utolsó üteme jut, annak a ruháján keresik a mondott színt, ha nincs ilyen, kiesik, ha van, bent marad. (Csak a látható szín számít, a takart nem.)

15 perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Nyelvi készségfejlesztés játékos, vidám hangulatban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Kiolvasó és színkereső játék
Nyelvtörő és hangutánzó játékok

JEGYZETEIM

Folytatódik a játék, de olyan színt nem lehet mondani, ami már szerepelt. Előre megegyezhetünk abban, hogy a fehér, fekete és szürke is színnek számít.

Vedd figyelembe!

Az ütemezés negyedértékenként történik, zárójelben az ütések száma látható:

Egy üvegben ül egy törpe,	□□□□	(4)
azt kérdeztem tőle:	□□	(4)
Milyen színű ruhát szeretsz te,	□□□□	(5)
mondd meg szépen te, te.	□□	(4)
Van-e rajtad olyan szín?	□□□	(4)
Mondd meg te,	□	(2)
vagyis, vagyis te.	□□	(3)

1.1b Nyelvtörők

15
perc

A játék során biztosan megjegyezték a gyerekek a törpés mondókát. Mondjuk és ismételjük az első szakaszt egyre gyorsabban, míg bele nem törik a törpe nyelve!

Olvassuk el a nyelvtöröket (*Nyelvtörők – bihari magyar népi mondókák*) a szöveggyűjteményből, és mondogassuk azokat is egyre gyorsabban! Majd rendezzünk versenyt nyelvtörőnként: Ki tudja leggyorsabban mondani hiba nélkül?

A nyelvtörök szuperligájába tartozik *Páskándi Géza Tréfás-pipás-kupakos* című verse, amit előbb értelmezzünk a gyerekekkel (ahogyan az ipafai pap fapipáját is), hogy értsék, mit mondanak!

Először csak annyit próbáljunk meg szép lassan, hogy el tudják-e mondani a gyerekek a verset a tanító után hiba nélkül! Ha már jól megy, próbálják meg gyorsabban mondogatni a vers sorait! Biztosan belegabalyodnak, de nem baj. A nyelvtörőkben éppen ez a vicces.

Variáció

A kiváló teljesítményt nyújtó nyelvtörőspecialistáknak felajánlhatjuk *Hervay Gizella Tréfás-meséjének* egyéni vagy csapatmunkában való felolvasását is. Bővebben lásd az Egyéb ötletek között.

1.1c *Játszom!*

15
perc

Marék Veronika *Játszom* című versében különböző tárgyak, állatok és a náthás állapot hangutánzókkal jelenik meg. Olvassuk el először csak önmagában a verset! Aztán olvassuk az első versszakot úgy, hogy a hangutánzó szavakat hangoztassuk, hangunkkal is érzékeltsük! Végül úgy, hogy a tanító (vagy valamilyen gyerek) olvassa a szöveget, a többiek csak hangokkal kísérik a hangutánzó részeket.

A második versszakot olvassuk egyre halkabban, és amikor a „hallgatok, hallgatok” következik, némán olvasva, csak szájmozgással kövessük a szöveget (tátogva, mint a halak)!

A néma, tátogó olvasást a teljes második szakasszal is megismételhetjük.

Vedd figyelembe!

Az első osztályosokkal, akik még nem tudnak ilyen szinten olvasni, felelgetve játszhatjuk mind a hangutánzó, mind a halkító hanggyakorlatot. Ha van a gyerekek között, aki már jól olvas, átveheti a felolvasó szerepét.

